

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ!

І ТВОРИТИ ДОБРО!

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 1 (402)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ

5 січня 2016 року

БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ

Народження Ісуса Христа, Бога нашого, принесло світові велику радість. Народ, який перебував у темряві, чекаючи месію, побачив світло.

Христове світло просвітлило країну наших предків 988 року за могутнього князя Володимира Великого, коли Україна-Русь прийняла Христову віру.

Христос Спаситель став Богом і царем нашого народу. В світлі Христової любові, в радості Святого Духу українці впродовж століть черпали сили й натхнення у здоланні різних труднощів.

Небо і земля нині торжествують – Бог Предвічний народився. Прийшов Він, аби «спастися люд свій весь». Щасливі ми, бо повірили в Христа так, як повірили в Нього убогі пастирі та мудреці зі Сходу. Радіємо цього свята

серцем і душею, бо з нами Бог. Радіємо, співаємо Господу осанну й просимо у Нього дарувати нам «літа щасливі» та «славу нашій ненці Україні».

Ходить коляда Україною, хвалу голосить Божій Дитині. Заколядуймо. Розвеселімося. Згадаймо, чиї ми діти, якого народу. Згадаймо його традиції й звичаї. Хай Новонароджений нас оберігає, ласки й радості зсилає!

Хай в році новім,
при святому Різдві,
всі мрії сповняться –
давні й нові.
Як тим пастирям,
хай вам
ангел щоднини
приносить додому
приємні новини!
Царі, що ітимуть Ісуса
вітати,
хай вступають з дарами
й до вашої хати!

ПРЕМІЇ – ДЛЯ КРАЩИХ СТУДЕНТІВ

2015 року в ТДМУ з ініціативи ректора, професора Михайла Корди започатковано премії для студентів, які впродовж року були кращими в навчанні, спорті, науковій роботі, громадській діяльності тощо.

Основним завданням конкурсного відбору є виявлення та підтримка обдарованої молоді, активізація навчально-пізнавальної роботи, розвиток і реалізація творчих здібностей студентів, сприяння гармонійному розвитку особистості студентів, формування національної свідомості у молоді, підвищення рівня професійної підготовки студентів. Кращих студентів комісія визначає у таких номінаціях: «За відмінні успіхи у навчанні», «За вагомі досягнення в науковій роботі» (премія імені І.Я. Горбачевського), «За активну громадянську позицію», «За вагомі досягнення в розвитку культури», «За вагомі досягнення у спорті», «За активну волонтерську діяльність».

Щодо номінації «За вагомі досягнення в науковій роботі», то у ній визначають кращого студента, який упродовж року мав наукові здобутки, чималу кількість публікацій та доповідей, а також неодноразово брав участь у наукових конференціях та тематичних заходах. У номінації «За відмінні успіхи у навчанні» передбачається відзначення тих, хто має кращі показники в академічній успішності, а в номінації «За вагомі досягнення у спорті» – тих, хто здобув перемоги в спортивних змаганнях.

Номінація «За вагомі досягнення в розвитку культури» призначена для тієї частини молоді, яка вистигає, крім навчання, розвиватися

Ректор ТДМУ Михайло КОРДА вручає премію «За активну громадянську позицію» Михайлові ДЕНИСЮКУ

творчо, бере участь у мистецьких заходах чи зорганізовує їх. Премія «За активну громадянську позицію» надається тим, хто своєю громадською діяльністю сприяє зміцненню держави, проявив патріотизм.

Оскільки в ТДМУ багато студентів займаються волонтерською роботою, то оргкомітет вирішив щорічно відзначати тих, хто зробив у цьому напрямку найбільше. Тож найактивніші волонтери-медики матимуть можливість отримати премію в номінації «За активну волонтерську діяльність».

Також переможцям конкурсу вручатимуть такі відзнаки (грамоти, подяки): «Кращий студент-науковець ТДМУ», «Кращий студент-відмінник ТДМУ у навчанні», «Кращий студент-культурно-мистецький діяч ТДМУ», «За активну громадянську позицію», «Кращий студент-волонтер ТДМУ», «Кращий студент-спортсмен ТДМУ».

2015 року під час засідання ректорату були відзначені студенти у

вищезгаданих номінаціях. Вони отримали премії та подяки. Отже, відмінні успіхи в навчанні продемонструвала Зоряна Вівчар, активну громадянську позицію проявив Михайло Денисюк (член організації «Білі берети»). Щодо Михайла, то він неодноразово надавав домедичну допомогу бійцям на полі бою, разом з іншими учасниками ГО «Білі берети» навчав українських військових надавати самодопомогу й допомогу іншим колегам.

Тетяна Іваніцька була кращою цього року в культурно-мистецькій роботі, зокрема, видала авторську збірку віршів і неодноразово зорганізувала мистецькі заходи в ТДМУ. За вагомі досягнення у спорті оргкомітет преміював Ірину Турську, яка посіла перше місце у всеукраїнському чемпіонаті з пауерліфтингу, Яна-Марія Яцишин отримала винагороду за активну волонтерську діяльність. Ця студентка є організатором волонтерського руху в університеті та продемонструвала відмінні лідерські здібності. Премію імені Івана Горбачевського (кращого науковця) отримав Віктор Міщанчук, який цього року здобув диплом І ступеня у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з напрямку «Теоретична медицина».

Для участі у конкурсі 2016 року всім студентам потрібно на «відмінно» вчитися, бути активними в громадській та волонтерській діяльності, займатися спортом і цікавитися наукою.

Прес-служба ТДМУ

ВРУЧИЛИ СЕРТИФІКАТИ КУРСАНТАМ З ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

В адміністративному корпусі нашого ВНЗ відбулося вручення сертифікатів щодо проходження дводенного тренінгу з основ домедичної допомоги, що був організований у рамках проекту «Я можу врятувати життя». Документи, які засвідчують освоєння базових навичок, вручили проректор з науково-педагогічної роботи, професор Аркадій Шульгай та завідувач кафедри медицини катастроф і військової медицини, професор Арсен Гудима.

Нагадаємо, що цей проект втілює молодіжний осередок Всеукраїнської ради реанімації та екстреної медичної допомоги спільно з ТДМУ. До когорти сертифікованих інструкторів входить 16 студентів-медиків. Вишкіл

для усіх бажаючих організовують у навчально-тренінговому центрі навчально-наукового інституту медсестринства. Студенти-інструктори медуніверситету спершу читають короткі лекції, детально ознайомлюють учасників курсу з основами домедичної допомоги й лише після цього переходять до практичних занять. Цього разу сертифікати отримали 18 студентів медуніверситету. Інструкторський склад ТДМУ з літа був активно зайнятий в навчанні нової поліції, чим зробив вагомий внесок у безпеку життя країни загалом. Навчені ними поліцейські зможуть прийти на допомогу кожному, хто потребуватиме допомоги.

Під час офіційного вручення сертифікатів проректор з науко-

Проректор ТДМУ, професор Аркадій ШУЛЬГАЙ вручає сертифікат студенту Романові ГУКУ

во-педагогічної роботи, професор Аркадій Шульгай побажав молоді не зупинятися на досягнутому, а продовжувати вдосконалювати навички, здобувати фах медика й визначитися зі спеціалізацією, аби стати висококваліфікованими та затребуваними фахівцями.

«Ідея проекту виникла в групі студентів-медиків майже два роки тому. Ми об'єдналися та звернулися до про-

фесора Арсена Гудими за допомогою. Він підтримав нас. 2014 року проводили такі навчання для цивільного населення, а торік продовжили проект, але значно масштабніше. Загалом наші інструктори навчають нову поліцію Львова, Ужгорода, Мукачівського, Хмельницького та Луцька. Щиро вдячна керівництву нашого університету, зокрема, ректору Михайлові Корді за підтримку та всебічне сприяння», — розповіла керівник осередку, студентка четвертого курсу медичного факультету Богдана Перевізник.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Завідувач кафедри медицини катастроф і військової медицини, професор Арсен ГУДИМА серед студентів, які отримали сертифікати

ЗІБРАЛИ 35 КІЛОГРАМІВ ПЛАСТАСОВИХ КОРКІВ ДЛЯ ПРОТЕЗІВ АТОВЦІВ

Упродовж півтора місяця студенти ТДМУ збирали пластмасові корки, аби потім передати їх координаторам всеукраїнського проекту. Майбутнім медикам вдалося зібрати 35 кілограмів корків.

Всеукраїнську акцію започаткували волонтери, які звертали до всіх громадян допомогти заробити кошти на придбання протезів для бійців, які зазнали ушкоджень під час бойових дій. Пункти збору пластику відкрили по всій Україні. За словами активістів, на один протез треба 750 тисяч корків. Навіть для невеликого міста це досить велика кількість. Волонтери здаватимуть зібране на переробку, а отримані за них гроші використають на штучні кінцівки. Хоча протези могли б робити також із самого пластику, але в Україні таким поки що не займаються.

Справа в тому, що корки за своїм складом мають більше пластмаси та їх легше переробляти, тому переробники охоче беруть таку вторсировину.

«Студенти та викладачі ще доносять корки, хоча акція завершилася. Ми обов'язково все передамо координаторам акції», — розповів студент ТДМУ Роман Зварич.

Прес-служба ТДМУ

СТУДЕНТСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

Уже традиційно на кафедрі мікробіології, імунології та вірусології Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського відбулася студентська конференція, присвячена інфекційним хворобам та їх лабораторній діагностиці. Ініціатором її проведення стала доцент кафедри Олена Покришко. Цього року в заході взяли участь представники III-IV курсів факультету іноземних студентів. Вони повинні були обрати та доповісти про будь-яку інфекцію, яка широко розпов-

сюджена в їхніх країнах. Учасники творчо підійшли до виконання завдання. Ті студенти, які прийшли послушати доповідачів, побачили презентації про бактеріальні, вірусні та протозойні захворювання та із зацікавленістю вислухали інформацію.

Учасники конференції заслухали вісім доповідей, а також взяли участь в обговоренні.

Студенти IV курсу Парт Сабя Сачі та Тхакер Ніяті Раджу розповіли про госпітальні інфекції, їх етіологію, розповсюдження, діагностику та профілактику.

Студентка III курсу Боаке Гертруда обрала тему «Сифіліс». Про вірусні гепати та їх лабораторну діагностику розповіла студентка III курсу Ілунга Касакула Дебора.

Чи не найкращим був виступ Ону Чіюми Олуеубе про ВІЛ-інфекцію в Африці та сучасні методи діагностики та профілактики.

Навіть викладачам цікаво було послухати виступ Альвахаба Вахаба Махмуда Мустафи. Цей студент повідомив останні дані про епідемію холери в Іраці, які трапилися вже у XXI столітті, до того ж остання триває зараз.

Потрібно відзначити виступ студента Альшахер Атіях Кхалілі Ятіях. Використовуючи знання, отримані на кафедрі мікробіології, він розповів про епідемічний паротит.

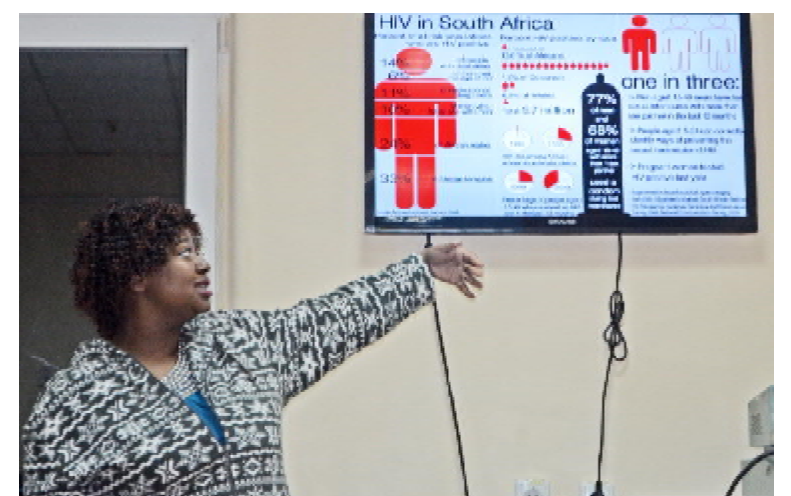
Кханбанде Арбааз Мохаммад Аріф, студент III курсу, обрав тему своєї доповіді «Малярія в Індії», в якій детально зупинився на диференціальній діагностиці малярійних плазмодіїв залежно від видів та циклу розвитку. Переглянуте відео допомогло

слухачам досягнути масштаби розповсюдження малярії в Індії та проблеми, пов'язані з цим.

Сіед Агсан Алі доповів про результати власних досліджень «Порівняльна характеристика

викладачі, які вже багато років викладають мікробіологію іноземним студентам, зокрема, доценти Михайло Творко, Олена Покришко та старший викладач Ганна Мальярчук.

Усі доповідачі чудово впоралися з поставленими завданнями, набули досвіду публічних виступів. Завідувач кафедри, професор Сергій Климнюк і викладачі

штамів *S. aureus*, виділених від хворих та носіїв, та їх чутливість до антибіотиків», які він провів у лабораторії мікробіологічних і паразитологічних досліджень, що функціонує при кафедрі.

Оцінювали виступи досвідчені

вдячні студентам за їхню активність у проведенні пошукової роботи та участь у конференції, а також за любов до мікробіології та бажання їм подальших успіхів у навчанні та науковій роботі.

Прес-служба ТДМУ

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК,
Л. ХМІЛЯР,
М. ВАСИЛЕЧКО**
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновники:
Тернопільський
державний університет
імені І.Я. Горбачевського,
головне управління охорони
здоров'я облдержадміністрації

Видавець:
Тернопільський
державний медичний
університет
імені І.Я. Горбачевського
Індекс **23292**

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 300 від 19.12.2000
видане
управлінням у справах
преси та інформації
облдержадміністрації

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг — 3,33 друк. арк.
Наклад — 2000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Терно-
пільському
державному університеті
імені І.Я. Горбачевського,
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

«СКРИНЬКА ХОРОБРОСТІ» ПОДАРУВАЛА РАДІСТЬ І НАДІЮ ОНКОХВОРИМ ДІТЯМ

Акція «Скринька хоробрості», яка стартувала в Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського 1 грудня в рамках проекту «Повернемо щасливе дитинство онкохворим дітям», завершилася у день Святого Миколая яскравим і неймовірно емоційним акордом. Від ранку маленькі пацієнти гематологічного відділення міської комунальної дитячої лікарні виглядали у вікна, очікуючи на прихід студентів і викладачів ТДМУ. Впродовж останніх двох тижнів майбутні медики стали справжніми помічниками Миколая, купуючи, збираючи та формуючи подарунки. Нагадаємо, що ініціатива організації такого заходу належить асистенту кафедри ортопедичної стоматології Тетяні Дзецюх.

Її щирий заклик допомогти онкохворим дітям підтримали молодь і викладачі. Кожен намагався подарувати максимально корисний подарунок, який допоміг би маленьким пацієнтам якнайшвидше одужати, легше перенести больові відчуття після хіміотерапії. У всіх корпусах і гуртожитках ТДМУ були розташовані «Скриньки хоробрості», в які кожен бажаючий міг покласти розмальовку, пазли, книжку, пластмасові іграшки і т.д.

Надзвичайно активно відгукнулися іноземні студенти, які організовано й ретельно вибирали подарунки для малечі. Це ще раз довело, що немає чужої біди, що спільними зусиллями можна досягти набагато більше. Крім

того, це один з перших потужних проектів, у рамках якого українські студенти здружилися з іноземними. «Більше дізналися один про одного, почали розуміти специфіку різних культур. А у вечір пакування подарунків навіть встигли зіграти дві партії шахів. Це просто чудово, коли можна ось так пліч-о-пліч працювати разом. Ми різні, але ми вміємо знаходити спільну мову», — зазначила одна з волонтерок проекту Лілія Гарасимчук.

Це підтвердила й заступник декана факультету іноземних студентів Олена Покришко, яка наголосила, що іноземці відчували неабияке емоційне піднесення від того, що їх залучили до спільноти добротворців, що вони можуть спільно працювати з українцями. «Вдячна Тетяні Ігорівні за те, що вона стала серцем команди, яка об'єдналася навколо неї. З Божою поміччю розпоча-

та робота буде успішно продовжуватися. Наші студенти ще раз довели, що не є байдужими до чужої біди. Подарована ними сьогодні радість від здійснення бажань, спілкування та сотні повітряних кульок, що злетіли в небо, допоможуть їм подолати важку недугу», — додала пані Олена.

Повертаючись до фінального акорду акції, потрібно сказати, що викладачі й студенти не менше хвилювалися за маленьких пацієнтів, адже потрібно було налаштуватися на позитив, підібрати найтепліші слова та подарувати якнайбільше любові та добра. Тринадцять найсміливіших відважилися вручити подарунки. А майже 100 студентів разом з викладачами у внутрішньому дворі лікарні влаштували веселий флешмоб. Вони вишикувалися з різнокольоровими кульками, дарували малечі повітряні поцілунки й під енергійну музику пританцювали. До цього дійства долучився і головний лікар медичного закладу Роман Книш. Він наголосив, що подібні позитивні емоції дуже важливі для пацієнтів гематологічного відділення. Це допомагає їм швидше одужати, дає відчуття підтримки, адже багато хто з них перебуває на лікарняному ліжку впродовж року, а то й більше.

У кожного зі студентів був свій підопічний. Юнаки та дівчата тихо заходили в палату, вручали подарунок, прив'язували до бильця ліжка повітряну кульку зі смайликом, обіймали дитину й

бажали найкращого. Дехто не міг повірити, що отримав очікувану гітару чи енциклопедію. Малеча ж відразу бралася складати кубики та пазли. Одна з мам з цього приводу зауважила, що нарешті її дитина матиме змістовне дозвілля. А дівчина-підліток так зраділа студентам ТДМУ, що довго не відпускала їх зі своєї палати. Виявляється, вона також мріє бути медиком. Незважаючи ні на що, дівчина ретельно готується до ЗНО й вірить, що її мрія збудеться.

Окрім персональних подарунків, представники ТДМУ передали кілька скриньок з розмальовками та іншими іграшками. Відтак усі пацієнти раділи, як сотні кольорових кульок злетіли у небо. Хтось в цей час загадував бажання, хтось знімав весь процес на телефон, а хтось із

захопленням споглядав дійство. Байдужих цього дня не було. Довго не могли розпрощатися студенти-медики й пацієнти відділення.

Згодом організатори та учасники акції ще довго ділилися враженнями, обговорювали наступні проекти та дали собі настанову не розслабитися, адже цього дня позитивні емоції отримали й самі студенти.

Тетяна Дзецюх підсумувала: — Висловлюю щире подяку ректору ТДМУ, професору Михайлу Корді за сприяння у проведенні акції «Скринька хоробрості», а також директорів Центру виховної роботи та культурного розвитку, доценту Ользі Яремчук і керівнику волон-

терської групи, доценту Іванні Керничній, заступнику декана факультету іноземних студентів, доценту Олені Покришко, декану стоматологічного факультету, доценту Світлані Бойцанюк, заступником декана стоматологічного факультету, доценту Світлані Росоловській та Оксані Лебідь.

За підтримку й допомогу вдячна колективам кафедри медицини катастроф і військової медицини під керівництвом професора Арсена Гудими, кафедри ортопедичної стоматології, зокрема, доцентів Петрові Гасюку, кафедри дитячої стоматології, терапевтичної стоматології, хірургічної стоматології, патологічної фізіології, колективу кафедри стоматології ННІ післядипломної освіти.

Неймовірно вражена чуйністю та самовідданістю студентів-волонтерів, зокрема, це стосується Лілії Гарасимчук, Наргіз Джавадової, Романії Клос, Володимира Гуцула, Ірини Лисої, Юрія Вітковського, Петра Ваховського, Богдана Вербенця, Нур Алганімей, Ясіра Альджумалі, Сарі Аль-Руфая, Дональда Одіона, Джуліет Кусі-Боатенг, Абдулхаміда Гхасак Мазін Абдулхамід.

Дякую усім викладачам і студентам університету, які допомагали поповнити «Скриньку хоробрості» в усіх корпусах та гуртожитках університету, й найменшим нашим волонтерам школярам Олесі Гасюк і Катрусі Дзецюх.

Особливу подяку висловлюю головному лікарю дитячої міської лікарні Романові Книшу, працівникам відділення гематології під керівництвом Людмили Рудько, небайдужим тернополянам Артуру Саїк і пані Оксані, представникам української діаспори в Італії. Ми всі працювали однією командою. Це дало можливість нам подарувати багато позитивних емоцій дітям.

Це лише початок довготривалого й цікавого проекту, який дасть майбутнім медикам розуміння того, наскільки важливою є їхня професія, що в кожному пацієнті треба бачити людину, що разом завжди легше долати певні труднощі та робити позитивні зміни.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ІЗ СОЛОДОЦАМИ ТА ВИСТАВОЮ ЗАВІТАЛИ ДО «МАЛЯТКА»

Щороку на свято Миколая діти чекають подарунків, тому 19 грудня — надзвичайний день для малечі. Але з особливим нетерпінням чекають його діти-сироти.

Студенти-медики завітали до дитячого будинку «Малютка» з виставою про Святого Миколая та солодоцями. Участь у благодійній виставі взяли студенти медфакультету Катерина Бігуняк, Володимир Лагіш, Юрій Вітковський, Мар'яна Варварук, Вікторія Черномаз, Сергій Макаров, Катерина Воробець, Оксана Болюх, Святослав Цебрик і студентка фармфакультету Марія Галій.

— Це була незабутня подія в моїй волонтерській діяльності, до якої ми з друзями готувалися заздалегідь. На репетиціях панувала весела та дружна атмосфера. Хочу подякувати члену студентської ради Катерині Бігуняк, яка зуміла зорганізувати цей добродійний проект. Дуже радий, що вдалося подарувати кожній дитині радість і допомогти їй повірити в диво — Святого Миколая, — розповів Володимир Лагіш.

— Дітки також підготувалися до візиту помічників Святого Миколая з ТДМУ. Кожен вивчив віршик, щоб прочитати його Святому Миколаю, й отримав

солодкий подарунок — додає Оксана Болюх. — Щиро дякуємо небайдужим студентам і викладачам ТДМУ за допомогу у втіленні благодійного проекту.

«Солодким спонсором» свята стала «Майстерня карамелі», що працює у Тернополі. Смачні й оригінальні вироби її кондитерів дуже потішили діток.

Вітаємо всіх студентів і працівників ТДМУ з Різдвяними святами. Бажаємо здійснення найпотемніших мрій і бажань, щоб добра у вчинках, серці та в житті стало більше та всі були щасливими.

**Катерина БІГУНЯК,
студентка медфакультету**

ПРОБЛЕМИ ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІЇ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР

На Тернопіллі відбулися одразу дві знакові події для фахівців-дерматовенерологів: міжрегіональна науково-практична конференція «Менеджмент надання спеціалізованої медичної допомоги при інфекціях, які передаються статевим шляхом» і майстер-клас для лікарів-лаборантів з питання якості лабораторних досліджень. Подібні зібрання зорганізують на Тернопіллі не вперше, але цього разу їх вирізняла участь відомих у світі дерматовенерологічної науки вчених зі Швеції — Маріуса Домейки, професора, керівника Східноєвропейської спілки сексуального та репродуктивного здоров'я і прав, та Магнуса Унемо, професора, директора відділення лабораторної медицини та клінічної мікробіології університетської лікарні міста Орєбро.

Понад 200 учасників-науковців та фахівців практичної медицини з Києва, Харкова, Дніпропетровська, Рівного, Ужгорода, Вінниці, Тернополя та інших міст збрала науково-практична конференція «Менеджмент надання спеціалізованої медичної допомоги при інфекціях, які передаються статевим шляхом», що відбулася у ТДМУ. У цьому заході взяли участь заслужений лікар України, головний дерматовенеролог МОЗ України, прези-

Магнус УНЕМО, професор (Швеція)

дент Української асоціації лікарів-дерматовенерологів і косметологів Віктор Степаненко, директор Інституту дерматології та венерології Яніна Кутасевич, ректор Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, професор Михайло Корда, головний лікар Тернопільського обласного клінічного шкірно-венерологічного диспансеру, головний дерматовенеролог департаменту охорони здоров'я облдержадміністрації, доцент Олександр Хара.

Відкрив конференцію ректор ТДМУ, професор Михайло Корда. У вітальному слові він наголосив на особливій важливості питань, які винесли на обговорення модератори форуму: «В Україні щорічно реєструють 400 тисяч нових випадків захворювань, які передаються статевим шляхом. На жаль, в нашій країні не налагод-

Михайло КОРДА, ректор ТДМУ, професор

жена на належному рівні лабораторна служба, яка б належно діагностувала той чи інший штам мікроорганізмів, що викликають певні інфекції. Потрібно докласти всіх зусиль, аби стандартизувати лабораторні дослідження в Україні. Ми домовилися про тісну наукову співпрацю з колегами зі Швеції, тому сподіваюся, що невдовзі з'являться публікації наших науковців у міжнародних спеціалізованих виданнях, а також буде виконано низку дисертаційних досліджень. Для становлення лабораторії в Тернополі потрібне певне обладнання, зокрема, це стосується методу полімеразної ланцюгової реакції в реальному часі. Таке обладнання є в нашому університеті й ми можемо надати можливість користуватися ним, аби з високою точністю діагностувати захворювання». Ректор ТДМУ побажав успіхів і плідної роботи учасникам конференції.

Президент Української асоціації лікарів-дерматовенерологів і косметологів Віктор Степаненко передав вітання учасникам форуму від Міністерства охорони здоров'я. Він наголосив на важливості збереження дерматовенерологічної служби в Україні та необхідності розвитку лабораторної діагностики. У своїй доповіді Віктор Степаненко детально проаналізував завдання дерматовенерологічної служби в контексті стандартизації спеціалізованої медичної допомоги.

Керівник Східноєвропейської спілки сексуального та репродуктивного здоров'я і прав, консультант та проектний менеджер де-

партаменту контролю та профілактики захворювань суспільства, професор Маріус Домейка розповів про діяльність цієї спілки у поширенні європейських стандартів лікування ІПСШ. Зокрема, повідомив, що ідея створення Східноєвропейської спілки сексуального і репродуктивного здоров'я та прав зародилася 2004 року за ініціативи групи спеціалістів-науковців. Мета діяльності цієї структури — сприяти покращенню стану репродуктивного здоров'я в країнах учасниць співдружності через оптимізацію та гарантування якості діагностики й управління репродуктивно значимими інфекціями. Для досягнення цієї мети організація постійно реєструє розвиток у сфері діагностики та менеджменту в країнах-учасницях; проводить валідацію якості тест-систем, які використовують для діагностики ІПСШ; створює лабораторні стандарти діагностики ІПСШ шляхом розробок визнаних у світі та адаптованих до кожної країни легалізованих протоколів. Україна активно приєдналася до участі у проектах спілки 2013-2015 року. Завдяки активній роботі працівників Тернопільського обласного шкірно-венерологічного диспансеру та його керівника Олександра Хари було оптимізовано культуральну діагностику гонококової інфекції. Вперше в Україні виділено 52 чисті культури *N. gonorrhoeae*, які передали до Шведської національної референт-лабораторії патогенних нейсерій для подальшого визначення антибіотикорезистентності й поглиблених молекулярно-генетичних досліджень. Усі виділені мікроорганізми стовідсотково підтверджені, медичний заклад отримав підтверджуючий лист про зовнішній міжнародний контроль якості. Впродовж двох років у лабораторії шкірвендиспансеру розроблені 25 стандартних операційних процедур для усіх лабораторних методик діагностики ІПСШ, розпочата робота над підготовкою лабораторної документації відповідно до міжнародного стандарту ISO 15189 «Медичні лабораторії: вимоги до якості та компетентності», перекладено з англійської на українську мову міжнародних керівництв з менеджменту сифілісу, гонореї, сифілісу, герпетичної інфекції, інфекції, викликаной *M. genitalium* для їх по-

дальшої адаптації та впровадження в Україні.

Актуальну доповідь, особливо у нинішні часи трагічних для України подій, представила учасниця форуму директор Інституту дерматології та венерології НАМН України, професор Яніна Кутасевич. Йшлося про організаційні заходи щодо запобігання дерматовенерологічних захворювань в умовах надзвичайних ситуацій. Доповідач наголосила, зокрема, на заходах щодо запобігання розповсюдження заразних шкірних захворювань та інфекцій, що передаються статевим шляхом, підвищенні якості специфічної діагностики та ефективності у застосуванні синдромного підходу до лікування ЗПСШ.

З великим зацікавленням сприйняла аудиторія доповідь гостя конференції, професора Магнуса Унемо, який розповів про функції референс-лабораторії, потреби у міжнародних доказово-обґрунтованих стандартах для лабораторної діагностики інфекцій, які передаються статевим шляхом. Лабораторія, яку очолює професор Магнус Унемо, заснована 1965 року. Вона виконує функції референс-лабораторії для Швеції з діагностики гонореї, сифілісу та Т-клітинних лімфотропних вірусів людини (HTLV), співпрацює з Європейсь-

Олександр ХАРА, головний лікар обласного клінічного шкірвендиспансеру, доцент

кою референс-лабораторією ІПСШ CDC у Лондоні (Великобританія) та є референс-лабораторією для Східноєвропейської спілки сексуального і репродуктивного здоров'я та прав. Референс-статус узгоджений з Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВОЗ), Європейським центром контролю та профілактики захворювань (ECDC), урядом Швеції. Лабораторія виконує референс-функції на національному та міжнародному рівні, проводить епідеміологічні й клінічні дослідження, передові міжнародні лабораторні дослідження. Професор Магнус Унемо в своєму виступі наголосив на особливій актуальності питання необхідності керівництв з ІПСШ, заснованих на доказовій медицині. Впровадження міжнародних керівництв є природним для оптимізації, стандартизації та забезпечення якості.

Чимало цікавих доповідей підготували й організатори форуму. Доповідь головного лікаря Тернопільського обласного клінічного шкірно-венерологічного диспансеру Олександра Хари «Сучасні підходи до надання спеціалізованої допомоги хворим на гонококову інфекцію» викликала не лише жваве зацікавлення, а й багато думок для роздумів, вияскравивши проблемні питання вітчизняної венерології. Зокре-

Маріус ДОМЕЙКА, професор (Швеція)

ма те, що діагностика гонококової інфекції в Україні недостатньо ефективна й немає відповідного економічного обґрунтування, є місце для невинного дублювання бактеріологічного та бактеріоскопічного методів діагностики, використовують неінформативні поживні середовища, що спричиняє невинні витрати коштів. Схеми лікування гонококової інфекції в Україні потребують суттєвого перегляду та приведення, відповідно до міжнародних стандартів і протоколів. Відтак успішна протидія поширенню гонококової інфекції може бути здійснена винятково шляхом мультидисциплінарного підходу, наголосив доповідач.

Цікаву для обговорення тему запропонувала присутнім заслужений лікар України, завідувача диспансерним відділенням Тернопільського шкірвендиспансеру Оксана Глушок щодо надання спеціалізованої медичної допомоги хворим на сифіліс. Доповідач зазначила, що на часі — розробка та перегляд національних керівних документів щодо менеджменту сифілісу, які мають відображати найкращу міжнародну практику. Впродовж теми виступила професор Дніпропетровської медичної академії Тетяна Святенко, актуалізувавши питання менеджменту медичної допомоги хворим на бактеріальний вагіноз, трихомоназ і мікоплазмоз. Темі мікоплазмозу, зокрема, її епідеміологічним аспектам і підходам до антибактеріальної діагностики були присвячені й виступи професора Гліба Бондаренка з Харкова та доцента Ужгородського медуніверситету Івана Миронюка.

Загалом під час форуму заслухали ще 10 доповідей на актуальні теми у галузі дерматовенерології. Також відбулися дискусії, а учасники конференції отримали сертифікати.

**Лариса ЛУКАЦУК,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ВПРОВАДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ПЕРВИННІЙ МЕДИЦИНІ – ЗАПОРУКА УСПІШНОСТІ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Одним з головних питань, яке ґрунтовно обговорювали на Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Сімейна медицина – фундамент охорони здоров'я України», яка відбулась у м. Києві в Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (НМАПО ім. П. Л. Шупика) згідно з реєстром з'їздів, конгресів, симпозіумів, науково-практичних конференцій на 2015 р. за підтримки Міністерства охорони здоров'я та ГО «УАСМ», було питання формування та реального впровадження лікарського самоврядування взагалі і в галузі первинної медичної допомоги зокрема.

Надзвичайно актуальним і програмним став виступ члена правління УАСМ Костянтина Надутого «Асоціація сімейної медицини і лікарське самоврядування: розподіл повноважень і взаємодоповнення». Доповідач, зокрема, акцентував увагу на засадах Мадридської декларації про професійну автономію та самоврядування лікарів. У цьому документі констатовано, що, усвідомлюючи необхідність встановлення лікарської професійної автономії у всьому світі й створення відповідних механізмів самоврядування, враховуючи пов'язані з цим проблеми та виклики з боку суспільства, Всесвітня медична асоціація (ВМА) приймає таку декларацію:

1. Головна мета професійної автономії – забезпечення свободи професійних рішень лікаря при наданні медичної допомоги відповідно до «Декларації про незалежність і професійної свободі лікаря», прийнятої ВМА в жовтні 1986 р.

2. ВМА та її члени – національні медичні асоціації – знову підтверджують значення професійної автономії як невідмінної умови надання високоякісної медичної допомоги. Отже, професійна незалежність лікаря необхідна пацієнтам, а тому гідна охорони та захисту. ВМА й національні медичні асоціації підтверджують прихильність принципу професійної лікарської автономії як одному з важливих засад медичної етики.

3. З права на професійну автономію впливає відповідальність медичних працівників за забезпечення самоврядування. Водночас з будь-якою системою медичного управління, яка є у цій державі, самі медики повинні регулювати професійні відносини й діяльність певних лікарів.

4. ВМА звертається до своїх членів – національних медичних асоціацій із закликом створювати та підтримувати структуру лікарського самоврядування в своїх країнах й активно брати участь в їх роботі. Ефективне самоврядування – запорука професійної незалежності в питаннях надання медичної допомоги.

5. Якість медичної допомоги та компетенція лікаря, що її надає, завжди повинні бути в центрі уваги будь-якої структури самоврядування. Лікарі володіють достатніми знаннями для прийняття рішень, здатних послужити на благо пацієнтам, забезпечуючи якісне надання медичної допомоги компетентними лікарями. Система лікарського самоврядування повинна бути відкрита для впровадження досягнень медичної науки й найбільш безпечних та ефективних методів лікування. Експериментальні дослідження повинні відповідати вимогам безпеки, сформульованим у

медичних послуг слід за рахунок вдосконалення методів надання медичної допомоги, підвищення доступності госпітальної та хірургічної допомоги, адекватного використання технологій. Зниження цін на медичні послуги не повинно призводити до обмеження обсягу медичної допомоги. Не можна допускати й надмірного використання медичних ресурсів задля збільшення вартості медичної допомоги: в цьому випадку вона також стане недоступною для багатьох, що її потребують.

7. Поведінка лікаря та його професійні дії повинні підкорятися етичним нормам і положенням кодексу професійної етики, що діє в тій чи іншій країні. Для блага пацієнтів національні медичні асоціації повинні домагатися дотримання етичних норм кожним лікарем. Слід адекватно реагувати на порушення етичних норм, винні в подібних порушеннях мають нести дисциплінарні покарання з можливістю подальшої реабілітації. Винесен-

асоціації повинні довести до відома населення інформацію про існування ефективної та відповідальної структури самоврядування лікарів у кожній країні. Люди мають розуміти, що вони можуть цілковито поклатися на систему лікарського самоврядування в чесній та об'єктивній оцінці всіх аспектів медичної допомоги.

10. Взяття національними медичними асоціаціями на себе перерахованих функцій забезпечить кожному лікарю право на здійснення незалежного лікування будь-якого пацієнта без стороннього втручання. Відповідальна та високопрофесійна поведінка кожного лікаря, забезпечувана національною медичною асоціацією, ефективна й дієва система самоврядування повинні гарантувати захворілому кваліфіковану допомогу компетентних лікарів.

Добрим прикладом діяльності лікарської самоврядної організації може стати для нас лікарська палата Німеччини, секторами

не ставлення до активності інших; 2) низька відповідальність і прагнення ухилитися від будь-якої справи, що вимагає особистої відповідальності; 3) прагнення постійно мінімізувати свої трудові зусилля, нездатність працювати без постійного контролю за собою; 4) середній рівень кваліфікації, відсутність бажання підвищувати кваліфікацію; 5) перевагу зрівняльної системи оплати праці: «аби інші не отримували більше»; 6) пошук будь-яких форм і способів підкреслення своєї лояльності керівникові в обмін на особливі блага та переваги («Соціально-психологічний портрет люмпенізованого працівника», досл. І.В. Андреева).

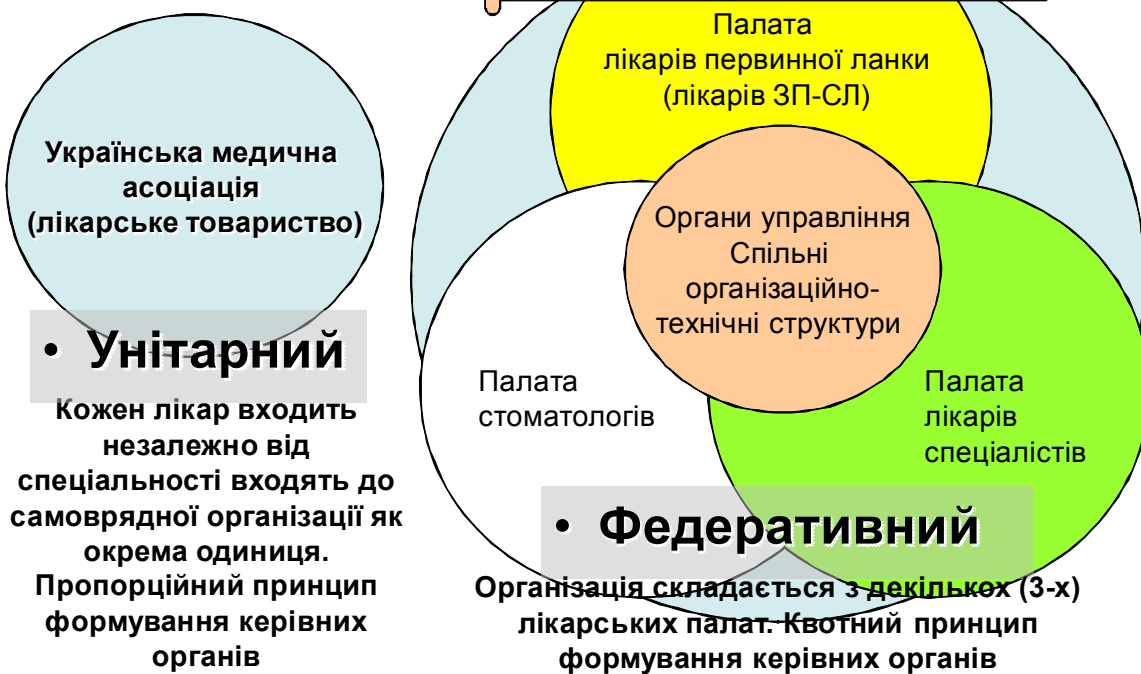
Також Костянтин Надутий довів громадськості інформацію щодо проекту Закону України «Про лікарське самоврядування» (Одеса, вересень 2015 року). Було прийнято Протокол про наміри – спільна ініціатива деяких лікарських асоціацій щодо об'єднання зусиль з впровадження самоврядування медичних професій в Україні та створення Національної лікарської ради, а також повідомлено про підтримку цієї ініціативи Всесвітньою медичною асамблеєю; наміри медичних асоціацій Польщі, Німеччини, Австрії сприяти впровадженню лікарського самоврядування в Україні. Також було представлено варіанти розвитку лікарського самоврядування в Україні та місце у ній Української асоціації сімейної медицини.

Українська асоціація сімейної медицини повинна стати не просто пересічним членом Національної лікарської ради, але й відігравати у ній роль активного ініціатора реального самоврядування, носія інформації щодо пріоритетності лікаря первинної ланки (лікаря загальної практики-сімейного лікаря) у системі охорони здоров'я України взагалі, а отже, і в системі загальноукраїнського лікарського самоврядування.

З надією та оптимізмом працюватимемо, активно сприятимемо впровадженню дієвої системи лікарського самоврядування в Україні взагалі й на «первинці» зокрема. Саме це визначатиме майбутнє української системи охорони здоров'я: чи буде вона відображати інтереси медичної спільноти й пацієнтів, чи надалі обслуговуватиме корпоративні інтереси функціонерів від медицини.

Лілія БАБІНЕЦЬ,
професор, завідувач кафедри первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики-сімейної медицини ТДМУ, член правління Української асоціації сімейної медицини

Варіанти організації лікарського самоврядування в Україні

Гельсінкській декларації ВМА та відповідати положенням національного законодавства. Наукові теорії, які дискредитували себе, не підлягають перевірці на людях.

6. Структури лікарського самоврядування зобов'язані розумно ставитися до цін на медичні послуги. Висока якість медичної допомоги виправдана лише тоді, коли вона доступна всім. Лише кваліфікація лікаря дозволяє дати оцінку, необхідні для вирішення питань цін. Тому національні медичні асоціації зобов'язані включити процедури визначення цін на медичні послуги в сферу своєї діяльності. Знижувати вартість

таких покарань належить до виняткової компетенції національних медичних асоціацій.

8. Існує, зрозуміло, безліч інших аспектів діяльності лікарського самоврядування, які стосуються компетенції національної медичної асоціації. Національні медичні асоціації повинні допомагати одна одній у розв'язанні проблем, що виникли. ВМА заохочуватиме практику обміну інформацією та досвідом між національними медичними асоціаціями з метою вдосконалення самоуправління та зобов'язується надавати їм у цьому всяке сприяння.

9. ВМА й національні медичні

діяльності якої є такі: 1) політика та стратегія в галузі охорони здоров'я; 2) медична освіта та післядипломне удосконалення; 3) медична наука; 4) професійна лікарська діяльність; 5) контроль і забезпечення якості медичної допомоги; 6) зв'язки з громадськістю; 7) професійна дисципліна – при земельних лікарських палатах; 8) розвиток громадської охорони здоров'я; 9) підтримка і зміцнення здоров'я та профілактика; 10) забезпечення зарплатні лікарів.

Критичний погляд на себе? Наскільки це поширено у нас: 1) відсутність будь-якої активності за своєю ініціативою й негатив-

ІНОЗЕМНІ СТУДЕНТИ ВТІЛЮЮТЬ БЛАГОДІЙНІ ПРОЕКТИ

Іноземні студенти ТДМУ активно долучаються до всіх проектів, які втілюють у виші, зорганізують акції та займаються доброчинною діяльністю. Задля досягнення ефективності в роботі вони створили Тернопільську філію Європейської асоціації студентів-медиків (EMSA Ternopil) та Medicare and Social Welfare

Initiative (MEDCASOWI). Ці дві громадські організації активно співпрацюють зі Студентським науковим товариством ТДМУ.

Потрібно зазначити, що майбутні медики з інших країн упродовж тривалого часу займаються волонтерською діяльністю. Наприклад, щоп'ятниці в «Карітасі» вони вимірюють артеріаль-

ний тиск і рівень глюкози в крові всім бажаючим. Літні люди, які в цей час приходять на безкоштовні обіди, із задоволенням обстежуються та висловлюють вдячність майбутнім медикам.

Також вони приділяють увагу підопічним Петриківського обласного комунального геріатричного будинку-інтернату, залучаючи до цього і українських студентів.

Про свою діяльність іноземні студенти ТДМУ вирішили розповісти міській владі. Троє представників від імені спільноти студентів-іноземців, зокрема Оджіму Джефтах, Сулейман Стефен, Оджджіх Ама Лорейне зустрілися із заступником міського голови Леонідом Бицюрюю та начальником відділу охорони здо-

Зустріч з ректором ТДМУ, професором Михайлом Кордою

ров'я і медичного забезпечення Ростиславом Левчуком. Вони презентували результати своєї роботи. Представники міської влади рекомендували гостям зорганізувати міжнародні проекти, залучаючи до них українських студентів.

Нещодавно ж вони також обговорили з ректором ТДМУ, професором Михайлом Кордою плани на майбутнє та можливість тіснішої співпраці. Під час зустрічі представники MEDCASOWI детально розповіли про свою діяльність в Україні та Нігерії.

«Щиро вдячний за вашу роботу, адже у такий спосіб ви презентуєте іноземних студентів в нашому місті, представляєте наш університет. Окрім того, ви є чуйними й милосердними людьми, які здатні примножувати добро. Обіцяю вам підтримку та сприяння в подальших проектах. Завжди буду радий обговорити нові акції та надати допомогу в їх організації й проведенні», — зазначив Михайло Корда.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Під час зустрічі в міській раді

МИХАЙЛО ДУМНИЧ: «ФАХОВА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДОПОМАГАЄ ЛЮДИНІ ВІДНОВИТИСЯ ФІЗИЧНО ТА МОРАЛЬНО»

Михайло Думнич – студент 3 курсу медичного факультету, член студентської ради, староста групи. І переможець регіонального етапу конкурсу «Кращий студент Тернополя-2015», який недавно відбувся. Учасниками цього змагання стали найбільш активні та харизматичні студенти, представники чотирьох тернопільських вишів, які змагалися в кількох номінаціях. У підсумку Михайло отримав найвищу оцінку та журі віддало йому пальму першості в номінації «Кращий студент – комплексна характеристика». Тепер Михайло представлятиме Тернопільщину на Всеукраїнському етапі конкурсу.

Зустрівшись з переможцем, попросила його розповісти про себе докладніше.

– Здобувати вищу медичну освіту в ТДМУ ви приїхали із ...

– ... Закарпаття. Батьки мешкають в селі Добрянське Тячівського району. Мама – вчитель молодших класів, у тата – робітнича професія. Медиків ні серед близьких, ні серед далеких родичів не було. Я і моя двоюрідна сестра Мар'яна перші в родині обрали медичні спеціальності. Мар'яна – випускниця медичного коледжу, нині працює медсестрою в поліклініці на Закарпатті. А я після школи, яку закінчив з золотою медаллю, вступив до ТДМУ. Хоча вибір зробив не одразу. Вагався. Бо моїм захопленням був спів. Почав співати з 1 класу. Тоді мама на великому аркуші написала слова пісні, яку я вивчив і заспівав на святі пер-

шого дзвоника. Мама акомпанувала на акордеоні. Це був мій перший виступ. З того часу й пішло...

– Хто ще в сім'ї має вокальний талант?

– Прабабуся в свої 79 років дуже гарно співає.

– Сцена вабила, але ви обрали медицину. Чому?

– Бо зрозумів, що не варто робити спів своєю професією, що це радше захоплення. Набагато цікавіше вивчати, приміром, біологію. Або історію. Вагався, але коли обрав медицину, переконався, що вчинив правильно. Вчитися в ТДМУ мені подобається. Наш медуніверситет вважаю найкращим. Усі студенти альма-матер – як одна згуртована родина. Вболівають одне за одного, підтримують, якщо потрібна якась допомога – допомагають.

– Ви навчаєтесь за спеціальністю...

– ... «Здоров'я людини».

Буду фахівцем з фізичної реабілітації. Зараз це надзвичайно актуально. До речі, ТДМУ – єдиний медичний університет в Україні, що започаткував програму отримання двох дипломів – українського та польського – за спеціальністю «Здоров'я людини». Під час вступної кампанії подав документи також до Івано-Франківського національного університету, і був рекомендований до зарахування на державну форму навчання, але віддав перевагу ТДМУ, бо тут готують висококваліфікованих фахівців-реабілітологів.

– Кажуть, якщо хірурги борються за життя, то реабілітологи – за його якість. Нині у них велика потреба. Коли ж ви зацікавилися реабілітологією?

– Мабуть, коли захворіла бабуся. Їй зробили операцію й бабуся повернулася з лікарні додому, але реабілітаційного процесу як такого не було. В дідуся серцево-судинне захворювання, час від часу йому доводиться лежати в шпиталі. Підлікується й – «до побачення, можете йти додому». Але ж після хвороби пацієнт має пройти наступний етап – реабілітацію. Добре, коли поруч є людина, яка допоможе, підкаже що робити. Не раз бачив, як люди в селі після операції

ман – теж студенти діяльні, активні, моє рішення підтримали. Пройшов конкурсний відбір, мене прийняли до творчого колективу, я став співорганізатором деяких проектів. Приміром, Всеукраїнського доброчинного арт-проекту «Фото патріота», який стартував у Тернополі, конкурсу «СтудМіст ТДМУ-2015», був учасником Дня вуличної музики, що відбувався в Тернополі позаторік і торік, а також хакатону – своєрідного марафону, що збирає команди для роз-

– З 9 до 3 години я на заняттях. Відтак кваплюся на засідання студради чи творчого колективу або готуюся до концерту. А ні – то просто збираємося в адміністративному корпусі, щоб обговорити якісь питання, поспілкуватися, поспівати. Увечері повертаюся і – за навчання. Потім сон. І наступний день – у такому ж ритмі. Шкода лише, що додому їздити не встигаю. Дорога неблизька – 380 км, їхати треба 7-8 годин, а якщо з пересадками – то й довше. Тож чекаю зимових канкул, щоб, на решті побачитися з рідними.

– Ви один у батьків?

– Ні, маю брата. Іван старший від мене на п'ять років. Закінчив Львівський політехнічний, одружений, має дочечку.

– Розкажіть про власні плани...

– Планів багато. Під керівництвом доцента кафедри здоров'я людини, фізичного виховання та фізичної реабілітації Наталі Олевни Давибіди писатиму наукову роботу на тему «Протрузії міжхребцевих дисків». Допомагати громадській організації «Хоробре серце», яка об'єднує людей з інвалідністю. Підтримка для них дуже важлива, як майбутній фахівець з фізичної реабілітації я це знаю. І, звичайно, будуть цікаві культурні та творчі заходи в університеті. Добре, що керівництво ТДМУ всіляко сприяє в організації студентського дозвілля.

– Яким був для вас 2015 рік?

– Плідним, позитивним. Мені цікаво вчитися, працювати в студентській раді, брати участь у доброчинних проектах. Багато гарних планів маю на 2016-й і сподіваюся їх втілити.

– Успіху вам, Михайле. Натхнення в навчанні та у творчості.

Лідія ХМІЛЯР

чи травми, відлежавши тиждень – другий, ідуть на город – сапають картоплю, буряки... А потім знову в лікарню, бо болить. Реабілітолог допомагає людині відновитися фізично, морально і це те, чим я хотів би займатися.

– Ви студент успішний та активний, учасник багатьох цікавих проектів. Розкажіть про них.

– У нашому університеті діє «Творчий колектив» – ініціатор різноманітних культурно-мистецьких заходів. Це мене зацікавило, вирішив і собі взяти участь. Одногрупники Христина та Ро-

в'язання проблем за допомогою ІТ-технологій. Зорганізуємо концерти, інші цікаві заходи. «Творчий колектив» об'єднує співаків, танцюристів, хористів, художників, волонтерів, словом, талановиту та креативну студентську молодь, яка прагне зробити дозвілля цікавим і змістовним. Мене обрали заступником Богдана Куліковського – керівника колективу. Я також увійшов до складу студентської ради, де відповідаю за культурно-масовий сектор.

– Який він, звичайний день студента Думнича?

БАГАТОГРАННА, ПАТРІОТИЧНА ОСОБИСТІТЬ

2 січня виповнилося 80 років ветеранові ТДМУ, доценту Льонгину Володимировичу ГУТІ.

Вельмишановний Льонгине Володимировичу!

Сердечно вітаємо Вас з 80-літтям!

Після закінчення Станіславського державного медичного інституту, 22-х років практичної лікарської роботи, у стінах ТДМУ імені І.Я.Горбачевського Ви успішно пройшли 27-літній трудовий

шлях спочатку асистента, а впродовж 19 років – доцента кафедри акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти і кафедри акушерства та гінекології № 1 медичного факультету.

Після переходу на заслужений відпочинок Ви до минулого року продовжували професійну діяльність у консультативно-лікувальних центрах «Десна» і «Медвіт», реалізуючи великий клінічний досвід як авторитетний акушер-гінеколог.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, талановитого, висококваліфікованого клініциста-акушера-гінеколога, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Особливо цінуємо Ваш клінічний досвід, хірургічну майстерність, запровадження в

клінічну практику новаторських методик лікування.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як профорга кафедри, неординарного лектора товариства «Знання», очільника секції товариства на факультеті, учасника медико-просвітницьких бригад викладачів, які виступали перед студентами в районах області.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначена медаллю «Ветеран праці», знаком «Почесний донор», численними грамотами й подяками.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро, зокрема, як багаторічний донор, заслуговують

найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Льонгине Володимировичу, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай здоров'я, радість і достаток,
Сипляться, немов вишневі
цвіті,
Хай малює доля з буднів
свято

І дарує Вам багато літ!

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

Льонгін Володимирович Гута народився 2 січня 1936 року в селі Шидлівці Гусятинського району Тернопільської області в селянській сім'ї. Після закінчення середньої школи 1952-1958 рр. навчався в Станіславському медичному інституті (тепер – Івано-Франківський національний медуніверситет). 1958-1960 рр. молодий спеціаліст працював акушером-гінекологом у Гусятинській та Копичинській районних лікарнях. 1960-1967 рр. Л.В.Гута – акушер-гінеколог, 1963-1967 рр. – одночасно заступник головного лікаря Зборівської районної лікарні. Як здібного та перспективного акушера-гінеколога Льонгину Володимировича перевели в Тернопільську центральну районну лікарню, де він працював 1967-1975 роках. Високий професіоналізм, новаторські методи роботи стали підставою довірити Л.В.Гуті посаду завідувача гінекологічного відділення, яке зорганізували в Тернопільській обласній лікарні, де він працював 1975-1976 рр.

У зв'язку з переведенням відділення в Тернопільську міську лікарню №2 туди перейшов працювати й Л.В. Гута, очолював акушерсько-гінекологічне відділення

впродовж 1976-1980 рр. Тут повною мірою розкрився талант Льонгину Володимировича як клініциста, шліфувалася його операторська майстерність. 1979 р. він уперше в Західній Україні виконав операцію екстраперитонеального кесарського розтину.

Невгамовність, прагнення досягнути нові рубежі спонукали Л.В.Гуту зайнятися науковою діяльністю. В цьому його підтримала професор М.Б. Розуменко, за рекомендацією якої 1980 р. Льонгін Володимирович як висококваліфікований акушер-гінеколог-новатор був обраний за конкурсом асистентом кафедри акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти. Активна наукова робота вилася у кандидатську дисертацію «Особливості переміщення вагітності, пологів, післяпологового періоду та профілактики невиношування вагітності у працівниць бавовняного виробництва», яку Л.В.Гута захистив 1985 року. Його лекції й практичні заняття з лікарями-курсан-

тами та інтернами відзначалися оригінальністю, власним клінічним досвідом, ілюстрацією хірургічної майстерності і новаторських методів лікування.

З 1988 р. Л.В.Гута – доцент кафедри акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти, 2002-2007 рр. – доцент кафедри акушерства та гінекології медичного факультету. Сту-

дентам також імпонував педагогічний хист Льонгину Володимировича, його ерудиція, облік зразкового клініциста.

За порівняно нетривалий, але плідний період наукової діяльності доцент Л.В. Гута – автор 78 наукових публікацій, у тому числі двох патентів на винаходи, чотирьох раціоналізаторських пропозицій.

Як досвідченого, висококваліфікованого клініциста його знають у всіх районах області, куди він систематично виїжджав на консультації, проводив невідкладні операції.

2007 р. Льонгін Володимирович залишив кафедру, але до 31 грудня 2014 р. продовжував професійну діяльність у консультативно-лікувальних центрах «Десна» і «Медвіт», реалізуючи великий клінічний досвід як авторитетний акушер-гінеколог.

Доцент Л.В.Гута – багатогранна, патріотична особистість. Він добре знає історію, літературу та мистецтво. Зі студентських років – багатолітній донор.

Заслуговує на увагу його громадська діяльність. Зокрема, він був профоргом кафедри, активним лектором товариства «Знан-

ня», учасником медико-просвітницьких бригад, що виступали перед студентами в районах області, очолював секцію товариства на факультеті.

Професійна та громадська діяльність доцента Л.В.Гута відзначені медаллю «Ветеран праці», знаком «Почесний донор», численними грамотами й подяками.

Льонгін Володимирович – зразковий сім'янин, разом з дружиною Любою Михайлівною (лікарем-терапевтом) виховали сина Олега, який отримав економічну освіту, та доньку Ірину, яка стала лікарем-педіатром, радіють п'ятьом онукам і двом правнукам. Онучка Люба – аспірант кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології нашого університету. Життя й діяльність Л.В.Гута – гідний приклад для наслідування студентами, молодими лікарями та викладачами.

Колективи кафедр акушерства та гінекології, працівники і студенти ТДМУ, вся медична громадськість Тернопілля щиро вітають Льонгину Володимировича з 80-річчям, бажають доброго здоров'я, родинного благополуччя, активного та щасливого довголіття.

3 січня відзначила ювілейний день народження доцент кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами ТДМУ Марія Іванівна ШКІЛЬНА.

Вельмишановна Маріє Іванівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після понад 14 років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 10-літній трудовий шлях спочатку асистента кафедри мікробіології, вірусології та імунології, згодом асистента курсу дерматовенерології, а останній рік – доцента кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників другого покоління, відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-дерматовенеролога, інфекціоніста, імунолога, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Свідченням високого професіоналізму є призначення Вас керівником одного з українсько-польських наукових проєктів.

Активною є Ваша громадська діяльність, зокрема, як відповідального за лікувальну роботу кафедри, куратора студентських груп, лектора Асоціації медичних сестер області, члена редколегії польського журналу «Наша дерматологія».

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені грамотою обласної державної адміністрації, 2011 року Ви були визнані кращим винахідником області.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Маріє Іванівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай сміється доля, мов калина в лузі,
У родиннім колі, серед вірних друзів.
Хай крокують поруч вірність і кохання,
Хай здійсняться мрії і усі бажання!

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

3 січня відзначила ювілейний день народження ветеран ТДМУ, кандидат біологічних наук Ольга Пилипівна БАГАН.

Вельмишановна Ольго Пилипівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Львівського державного університету імені І.Я. Франка у стінах Тернопільського медуніверситету Ви успішно пройшли 35-літній трудовий шлях спочатку старшого лаборанта, згодом асистента, а останні 16 років – старшого викладача кафедри біохімії.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як представника першої плеяди викладачів, які заклали фундамент академізму в Alma Mater, відомого науковця, досвідченого педагога і вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ви були одним з кращих в інституті керівників студентського наукового гуртка, плідна робота якого неодноразово відзначалася нагородами студентів-гуртківців.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як куратора студентських груп, лектора товариства «Знання», учасника медико-просвітницьких бригад викладачів, члена профкому працівників інституту.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені медаллю «Ветеран праці», грамотами та подяками ректора, занесенням на Дошку пошани інституту.

Ваші порядність, працелюбність, жіноча чарівність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Ольго Пилипівно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Бажаємо щастя, здоров'я і сили,
Щоб довгі літа плечей не схилили,
Щоб спокій і мир панували на світі,
Щоб радість знайшли Ви в онуках і дітях!

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

СТЕЖКИ ЛІКАРСЬКОЇ МУДРОСТІ – У ПРОФІЛАКТИЧНУ МЕДИЦИНУ

Тренінг-програму «Мистецтво лікування: стежками лікарської мудрості» організувала Всеукраїнська громадська організація – Асоціація превентивної та антиеїдженг медицини за сприяння Міністерства охорони здоров'я України, Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця, Департаменту охорони здоров'я Тернопільської ОДА та Тернопільського державного медичного університету ім. І. І. Горбачевського. Понад 600 учасників – провідних науковців зі столиці, Львова, Тернополя, Івано-Франківська, фахівців загальної практики-сімейної медицини, терапевтів, неврологів, педіатрів зібралися у залі обласної філармонії на захід, присвячений пам'яті відомого кардіолога, науковця, професора ТДМУ Бориса Івановича Рудика.

Від імені ректора нашого університету, професора Михайла Корди всіх присутніх привітав проректор з наукової роботи,

(Зліва направо): Іван КЛІЩ, проректор з наукової роботи ТДМУ, професор, Лідія ЧАЙКОВСЬКА, заступник директора-начальник управління департаменту охорони здоров'я ОДА, Ольга БАРНА, завідувач кафедри сімейної медицини Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця

лікарської мудрості». Вже рік Борис Іванович не з нами, але він завжди у наших серцях, пам'яті, справах. Його учні добре пам'ятають відому фразу Учителя, що кардіологія може зроби-

ти прорив через профілактику. Ця думка й стала рефреном цього річного тренінгу, який об'єднав усіх нас у великій справі – збереження здоров'я наших співвітчизників».

Модератори форуму підготували для учасників розмаїту за своєю тематикою лекційну програму, яка стосувалася різних аспектів діагностики, лікування, раціональної фармакотерапії в загально-терапевтичній практиці, значної уваги приділили актуальним питанням первинної та вторинної профілактики внутрішніх захворювань, організували майстер-клас з фізичної активності від олімпійських чемпіонів. Подбали організатори тренінгу й про забезпечення лікарів інформаційними матеріалами щодо роботи з пацієнтами у сфері скринінгу

захворювань, пропаганди здорового способу життя. Також всі бажаючі медики мали змогу безкоштовно визначити індивідуальний серцево-судинний ризик за модифікованою шкалою SCORE, зниження атерогенного холестерину вдвічі». Доцент кафедри терапії та геріатрії Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика МОЗ України Ярослава Корост пред-

ставила результати всеукраїнського багатоцентрового обсерваційного дослідження ВАСНА (вивчення харчових звичок, споживання напоїв, факторів ризику та стану здоров'я українців). Окрему сесію організатори присвятили питанням практичних аспектів контролю симптомів у внутрішній медицині.

Кілька актуальних доповідей презентували на форумі й науковці Тернополя. Про-

фесор ТДМУ Надія Ярема підготувала доповідь про життєвий шлях і наукові досягнення Бориса Івановича Рудика, а також порушила дискусійні питання первинної та вторинної антитромбоцитарної терапії серцево-судинних захворювань, де у деталях обґрунтувала засади призначення антикоагулянтної терапії згідно зі стандартами та протоколами лікування у пацієнтів групи високого ризику. Науковець представила аудиторії рекомендації Асоціації кардіологів України щодо лікування пацієнтів з гострим коронарним синдромом з елевацією сегменту ST, виділивши принципи антитромботичного лікування.

У доповіді «Інфузійна корекція ендогенної інтоксикації та коморбідних синдромів», яку підготувала завідувач кафедри первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики-сімейної медицини ТДМУ професор Лілія Бабінець, прозвучала проблема формування й корекції синдромів ендогенної інтоксикації та порушень мікро-

циркуляції. Це часто є підґрунтям виникнення багатьох найбільш поширених захворювань людини – ІХС, цукрового діабету, алергічних та запальних недуг, що потребують вчасного й адекватного лікування. Один з можливих та ефективних шляхів корекції цих патогенетичних базових синдромів у клініці терапевта й сімейного лікаря – проведення малооб'ємної інфузійної терапії спеціальними препаратами, зокрема, такими, як реасорбілакт, тівортин, латрен, що є інноваційними українськими засобами для парентерального застосування, які потрібно рекомендувати для успішного лікування різних нозологій у клінічній практиці.

Кілька доповідей учасникам форуму представила завідувач кафедри внутрішньої медицини №2, професор Світлана Сміян, під час яких наголосила на актуальності проблем остеопорозу, дискусійних питаннях щодо використання препаратів кальцію та вітаміну Д3. Доповідач оприлюднила переконливі дані щодо необхідності використання кальційвмісних препаратів в комбінації з вітаміном Д3 задля профілактики та лікування остеопорозу. Також науковець озвучила сучасні дані щодо коморбідних станів за подагри з наголосом на

Світлана СМІЯН, професор ТДМУ

професор ТДМУ Іван Кліщ. Він ознайомив з набутками ТДМУ та побажав учасникам форуму плідної праці, цікавого спілкування й приємних вражень від перебування на Тернополі. З найкращими побажаннями від департаменту охорони здоров'я облдержадміністрації звернулася до учасників заступник директора-начальника управління Лідія Чайковська.

Відкрила наукове засідання та привітала його учасників завідувач кафедри сімейної медицини Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця Ольга Барна. У своїй вітальній промові вона, зокрема, мовила: «Тішить, що наша науково-практична візія на Тернополі розширює свої межі поповненням нових учасників з Івано-Франківщини, Рівненщини. Це свідчення того, що подібні заходи затребувані і науковцями, і лікарями практичної медицини. Цьогорічний тренінг ми присвятили пам'яті нашого вчителя Бориса Івановича Рудика, який назвала, дещо перефразувавши назву однієї з його книг – «Стежками

уваги приділили актуальним питанням первинної та вторинної профілактики внутрішніх захворювань, організували майстер-клас з фізичної активності від олімпійських чемпіонів. Подбали організатори тренінгу й про забезпечення лікарів інформаційними матеріалами щодо роботи з пацієнтами у сфері скринінгу

зробити ліпідограму, визначити рівень глюкози у крові. Із зацікавленням учасники тренінгу взяли участь у майстер-класі з юлайзеротерапії, дослідженні функції зовнішнього дихання за допомогою спірометрів. Загалом понад двадцять яскравих виступів прозвучало на форумі. Зокрема, професор Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького А. Я. Базилевич порушив актуальне питання ролі лікарського самоврядування в Україні та за кордоном. Багато необхідної інформації почерпнули присутні з доповіді завідувача кафедри сімейної медицини Національного медуніверситету Ольги Барни «Артеріальна гіпертензія: прості відповіді на складні питання». Професор Львівського медичного університету В. А. Скибчик представив доповідь «Дислідемія: курс на

Надія ЯРЕМА, професор ТДМУ

зробити ліпідограму, визначити рівень глюкози у крові. Із зацікавленням учасники тренінгу взяли участь у майстер-класі з юлайзеротерапії, дослідженні функції зовнішнього дихання за допомогою спірометрів. Загалом понад двадцять яскравих виступів прозвучало на форумі. Зокрема, професор Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького А. Я. Базилевич порушив актуальне питання ролі лікарського самоврядування в Україні та за кордоном. Багато необхідної інформації почерпнули присутні з доповіді завідувача кафедри сімейної медицини Національного медуніверситету Ольги Барни «Артеріальна гіпертензія: прості відповіді на складні питання». Професор Львівського медичного університету В. А. Скибчик представив доповідь «Дислідемія: курс на

Лілія БАБІНЕЦЬ, професор ТДМУ

ураженні нирок, продемонструвала доцільність моніторингу функції нирок і навела результати власних досліджень, які довели ефективність канефрону в комплексному лікуванні цієї категорії хворих.

З нововведеннями та особливостями лікування пацієнтів з цукровим діабетом 2 типу учасників форуму ознайомила професор Надія Пасечко. У своєму виступі вона детально охарактеризувала нові групи притидіабетичних засобів, їх переваги в лікуванні хворих на діабет у поєднанні зі серцево-судинною патологією.

Загалом форум відбувся у теплій та дружній атмосфері, а наприкінці учасникам вручили три сертифікати: про участь у тренінг-програмі, сертифікат лікаря-експерта соціальної програми «Мистецтво лікування: контроль, профілактика, якість життя» й сертифікат дійсного члена ВГО «Асоціація превентивної та антиеїдженг медицини».

Лариса ЛУКАШУК

ДОБРА СПРАВА

МИЛОСЕРДНІ СЕРЦЯ

Разом можна подолати будь-які біди, хвороби, стихії та лиха. Останніми роками люди, які займаються добродіями, стали необхідні для нашої країни, мов повітря. Благодійність в Україні проявляється у різних діях і вчинках людей. Особливо зворушує те, що нині зароджений рух волонтерів набирає дедалі більших обертів.

Відрадним є і те, що в ТДМУ стартували кілька добродійних проектів «Скринька хоробрості»,

«Повернемо щасливе дитинство онкохворим дітям» та інші за підтримки ректора, викладачів і студентів нашого ВНЗ. Також долучилися наші викладачі та вітчизняні й іноземні студенти до «Благодійного марафону-2015». Приємно, що майбутні медики таким чином навчаються лікувати не лише людські серця, а й душі.

Торішнього грудня започаткували добродійний проект «Милосердні серця». Ініціатором його стала кафедра фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання ТДМУ на чолі з професором Д.В. Козак спільно з реабілітаційно-освітнім центром

для неповносправних дітей з міста Живець, що в Польщі. Акція відбулася в благодійному фонді «Карітас» за підтримки о. Андрія Марчука. Зібрали 40 дітей-сиріт і дітей з малозабезпечених сімей, які перебувають на обліку при управлінні освіти і науки Тернопільської міської ради. Серед учасників програми були директор Фонду допомоги дітям з Польщі п. Рената Блеха та два працівники цієї структури Пйотр Куфел, Лукаш Шемічек, а також іноземні студенти 1-го курсу медичного факультету ТДМУ з Польщі Дорота Блеха, Юстина Кржемінська, Наталія Козьол і Сільвія Козьол. Кожна дитина

отримала два види подарунків: один – з одягом, а інший – із солодощами. Делегация з Польщі у тому ж складі разом із завідуючою кафедрою фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання ТДМУ, проф. Д.В. Козак побували також у Петриківському обласному комунальному будинку-інтернаті. Директор цієї установи М. І. Новосад розповів про своїх вихованців. Польські

гості зорганізували для 20 найменших діток театралізоване дійство. Хлопчики й дівчатка жваво та активно долучилися до танцювального та театралізованого заходу, кожен з них знайомився зі Святим Миколаєм, а відтак отримував подарунок. Надзвичайно приємно було бачити щасливі очі й усміхнені обличчя дітей, яким доля, на жаль, підготувала випробування та хвороби.

денні добродійного проекту «Милосердні серця» та святкування свята Святого Миколая в благодійному фонді «Карітас» для дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей м. Тернополя, а також у Петриківському обласному комунальному будинку-інтернаті для неповносправних дітей.

Це лише одна з акцій ТДМУ спільно з реабілітаційно-освітнім центром з Польщі, яка заплано-

Директор п. Рената Блеха передала вітальний лист з нагоди Різдва Христового та Нового, 2016 року для адміністрації, працівників і студентів Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського від імені керівництва та всього колективу реабілітаційного центру, а також висловила подяку кафедрі фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання за сприяння й допомогу в прове-

вана в рамках проекту допомоги неповносправним дітям, дітям-сиротам і дітям з малозабезпечених сімей. Просимо всіх небайдужих долучитися та примножувати добро у цьому світі.

Дарія КОЗАК, завідуюча кафедрою фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання, професор

Дата

5 січня святкує ювілейний день народження доцент кафедри фармакології з клінічною фармакологією ТДМУ Ірина Петрівна МОСЕЙЧУК.

Вельмишановна Ірино Петрівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після півтора року практичної лікарської роботи, успішно пройшли 31-літній трудовий шлях спочатку старшого лаборанта кафедри фармакології, згодом асистента, старшого викладача цієї кафедри, старшого виклада-

ча, доцента кафедри фармацевтичних дисциплін, а останні 8 років – доцента кафедри фармакології з клінічною фармакологією.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників другого покоління, відомого науковця, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Заслугує на увагу Ваша громадська діяльність, зокрема, як завуча ка-

федри, куратора студентських груп, лектора товариства «Знання».

Ваша професійна та громадська діяльність неодноразово відзначені подяками ректора.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Ірино Петрівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Нехай добром наповнюється хата, Достатком, щирістю і сонячним теплом.

Хай буде вірних друзів в ній багато, Прихильна доля огорта крилом.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

7 січня – 50 років професорові кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Василю Степановичу КОПЧІ.

Вельмишановний Василю Степановичу!

Сердечно вітаємо Вас з 50-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після трьох років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 23-літній трудовий шлях аспіранта, асистента, доцента, а останні понад 8 років – професора кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників другого покоління, відомого в Україні науковця, висококваліфікованого клініциста-інфекціоніста, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, вагомий внесок у реформування навчального процесу відповідно до європейського стандартів, сумлінне виконання

своїх службових і громадських обов'язків.

Активною є Ваша громадська діяльність, зокрема, як відповідального секретаря редколегії науково-практичного журналу «Інфекційні

хвороби» впродовж 20 років, куратора студентських груп, члена наукового товариства імені Т. Шевченка та «Прогнозу».

Свідченням високого наукового авторитету є також Ваша робота членом редколегії польського журналу «Медичні випадки».

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені

премією Національної академії медичних наук України, медаллю Агапіта Печерського Асоціації інфекціоністів України, подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Василю Степановичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай на життєвій Вашій довгій ниві

Росте зерно достатку і добра, Щоб Ви були здорові і щасливі,

Щоб доля тільки світлою була!

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

ВІСТІ

СЕМІНАР ЩОДО МОЖЛИВОСТЕЙ СТАЖУВАННЯ ЗА КОРДОНОМ У РАМКАХ ПРОГРАМ ERASMUS+ ТА ERASMUS MUNDUS MEDEA

В актовій залі Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського відбувся інформаційно-практичний семінар щодо можливостей участі студентства та науково-педагогічних кадрів університету в програмах академічної мобільності ERASMUS+ та ERASMUS MUNDUS MEDEA.

Першою виступила доцент Тетяна Ковальчук з інформацією щодо програми ERASMUS+. Доповідач поставила наголос на актуальних програмах індивідуальної мобільності для студентів, магістрів, науковців і викладачів, а також загальних вимогах щодо участі в конкурсах та пакетах необхідних документів.

Наступна доповідь була присвячена напрямкам академічної мобільності в рамках програми ERASMUS MUNDUS MEDEA. Асистент кафедри фармакогнозії з медичною ботанікою Соломія Козачок ознайомила присутніх зі структурою сайту програми та доступни-

ми курсами третього скликання II етапу відбору, що допоможе сту-

Декан медичного факультету, професор Оксана Боярчук поділи-

лася власними враженнями від стажування в університеті Арістотеля (м. Салоніки, Греція), а координатор програми ERASMUS MUNDUS MEDEA, професор Олександр Олещук заохотила

всіх присутніх бути сміливішими й активнішими в поданні заявки на отримання грантів.

Студенти медичного факультету Вікторія Сисюк і Роман Балич, які є стипендіатами програми ERASMUS MUNDUS MEDEA, теж поділилися власними враженнями щодо участі в програмах академічної мобільності в університетах Греції та Литви.

Цей захід викликав значний інтерес щодо можливостей стажування в рамках програм Європейського Союзу та завершився активним обговоренням серед учасників.

Відділ міжнародних зв'язків університету

МІСІЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ

Я взяла участь у щорічній конференції «Розбудова громадянського суспільства: місія Української бібліотечної асоціації». На захід приїхали понад 160 фахівців бібліотечно-інформаційної сфери з усієї країни.

Першого дня конференції перед бібліотечними фахівцями виступили президент УБА, директор Інституту післядипломної освіти НАКККІМ Ірина Шевченко, начальник управління соціокультурного розвитку регіонів Міністерства культури України Лариса Нікіфоренко, президент Польської спілки бібліотек Ян Краєвський, директор видавництва «Самміт-книга» Ігор Степурін, член ради ініціативи GoGlobal Оксана Нечипоренко та ін.

У доповіді президента УБА Ірини Шевченко «Роль Української бібліотечної асоціації в розбудові громадянського суспільства» йшлося про здобутки громадської організації, якій виповнилося 20 років. Особливу увагу доповідач приділила питанням ролі бібліотек у розбудові громадянського суспільства, партнерській діяльності, участі в розвитку громадянських ініціатив.

Учасникам конференції були також представлені доповіді про роль Польської спілки бібліотек у розбудові громадянського суспільства (Я. Краєвський), про партнерську діяльність громадських організацій (І. Степурін), про Національну комунікаційну кампанію «Україна Speaking» (О. Нечипоренко).

Цього ж дня відбулася урочиста

церемонія вручення щорічних нагород і відзнак Української бібліотечної асоціації.

Обговорення актуальних проблем сучасних бібліотек тривало на секційних засіданнях, присвячених питанням правового регулювання діяльності бібліотек, бібліотечної освіти, підвищення кваліфікації бібліотечно-інформаційних фахівців, науково-дослідної роботи з бібліотекознавства тощо.

Наступного дня учасники конференції мали змогу відвідати презентацію безкоштовних інформаційних ресурсів від медіакомпанії Deutsche Welle, що відбулася в Національній парламентській бібліотеці України. Цікавими та корисними для бібліотечних фахівців стали також круглі столи «Актуальні питання модернізації бібліотечної системи України» та «Бібліотека і музей: взаємодія у спільному культурному просторі», засідання секції з бібліотечно-інформаційної освіти УБА, інші заходи в рамках конференції.

Також цього дня в Національній науковій медичній бібліотеці України відбувся круглий стіл «Розвиток системи корпоративної каталогізації медичних бібліотек» та засідання секції працівників медичних бібліотек УБА. Під час круглого столу обговорювали актуальні питання діяльності Корпорації медичних бібліотек України та створення Зведеного каталогу медичної періодики.

**Олена ПРОЦІВ,
директор бібліотеки ТДМУ**

НЕЗАБУТНІ

НАЗАВЖДИ ЗАЛИШИТЬСЯ ТАЛАНОВИТОЮ, ДОБРОЗИЧЛИВОЮ ЛЮДИНОЮ, ПРОФЕСІОНАЛОМ

11 листопада 2015 р. унаслідок тяжкої хвороби пішов із життя кандидат медичних наук, доцент кафедри інфекційних хвороб ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського, відомий в Україні та за її межами вчений, талановитий лікар, щира та добра людина Олександр Спиридонович Луцук.

Олександр Спиридонович народився 20 жовтня 1935 р. у с. Огородники Брестської області в селянській родині. 1945 р. сім'я переїхала до м. Бреста, де він закінчив 8 класів середньої школи. Згодом, 1953 р., закінчив фельдшерсько-акушерську школу з відзнакою. Під час навчання у цій школі працював лаборантом.

Після закінчення фельдшерсько-акушерської школи ввійшов до 5 % відмінників для продовження навчання в інституті. На підставі цього його зарахували студентом Львівського державного медичного інституту, який закінчив 1959 р. на «відмінно». Навчання у ВНЗ весь час поєднував з роботою в медичних закладах м. Львова на посаді середнього медичного працівника.

Після закінчення медінституту спочатку працював лікарем у медсанчастині м. Нововолинськ Львівсько-Волинського вугільно-газового басейну, а з 1971 р. — в об-

ласній лікарні м. Луцька на посаді інфекціоніста.

Весь час не покидало бажання займатися науковою роботою та підвищувати свій професійний рівень. З 1962 до 1964 рр. навчався в клінічній ординатурі при кафедрі інфекційних хвороб Львівського медичного інституту, а з 1966 до 1970 рр. — у заочній аспірантурі при Київському науково-дослідному інституті інфекційних хвороб. Цікаво, що перші винаходи Олександра Спиридоновича стали першими не лише для нього, але й для згаданого НДІ. Будучи на практичній роботі, 1973 р. захистив кандидатську дисертацію «Матеріали з діагностики та лікування хронічних колітів» (науковий керівник - проф. І.Л. Богданов).

З 1981 р. О.С. Луцук — асистент кафедри інфекційних хвороб та епідеміології Тернопільського державного медичного інституту (тепер державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського), а з 1984 р. — доцент цієї ж кафедри.

За роки лікарської та викладацької роботи плідно займався винахідництвом і раціоналізаторством й активно залучав до цього медичних працівників. За досягнуті успіхи Президія Центральної ради ВСВР відзначила його значком «Отличнику изобретательства и рационализации»

(1975 р.). «Відмінник охорони здоров'я» (1980 р.).

Був автором 69 розробок на рівні винаходів, 60 раціоналізаторських пропозицій (з них — 8 галузевих). Експонати Олександра Спиридоновича неодноразово демонстрували на ВДНГ СРСР та УРСР і

були відзначені дипломами й медалями (1984-1988 рр.). 2006 р. йому присвоєне почесне звання «Заслужений винахідник України»

О.С. Луцук пам'ятають висококваліфікованим лікарем і педагогом, здібним організатором, вченим-інфекціоністом. Він написав понад 150 наукових праць з проблем діагностики й лікування хвороб товстої кишки, організації та проведення регідратаційної терапії, а також чотири навчальних посібників. Принципово новою ідеєю лікування хворих на гострі кишкові інфекції став розроблений О.С. Луцук метод місцевої терапії шляхом обпилення слизової оболонки товстої кишки аерозолем медикаментів. Цей метод переріс у науковий напрямок, який і досі становить один з головних у діяльності кафедри інфекційних хвороб, на якій плідно працював Олександр Спиридонович. Варто згадати, що зазначений спосіб лікування став високоєфективним не лише для багатьох хворих, але й ключовим у дисертаційних роботах цілої плеяди молодих науковців.

Навіть, перебуваючи на заслуженому відпочинку, О.С. Луцук щедро ділився з колегами своїм багатим досвідом інфекціоніста, проявляючи особливу турботу про молодих

лікарів. У стосунках з колегами відзначався інтелігентністю, доброзичливістю, щирістю та безкорисливістю.

Олександр Спиридонович самовіддано любив свою професію, сповна віддавався важкій праці лікаря, науковця й вчителя. Він урятував життя сотень пацієнтів, але його, на жаль, врятувати не вдалося. О.С. Луцук віддано любив Україну, любив життя.

Пішла з життя чудова та непересічна людина, талановитий лікар, знаний науковець, блискучий лектор і викладач, чуйний батько та турботливий чоловік. Залишилися дружина, донька, друзі, колеги, учні. Залишилися, як пам'ять, незреалізовані наукові ідеї та дослідження.

Висловлюємо щире співчуття рідним і близьким Олександра Спиридоновича. Важко знайти слова, щоб передати весь сум з приводу такої тяжкої втрати. У пам'яті колег та учнів Олександр Спиридонович Луцук назавжди залишиться відкритою, талановитою та доброзичливою людиною, цікавим співрозмовником і професіоналом з великої літери.

Президія Всеукраїнської асоціації інфекціоністів, колектив кафедри інфекційних хвороб та епідеміології ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського, учні, друзі.

РОЗСИПАНА МОЗАІКА

Ця невелика за обсягом книжка привертає увагу читача передусім своєю досить-таки незвичайною та промовистою назвою, бодесь з глибин пам'яті одразу виринають певні асоціації: кілька десятиліть тому досить популярним був роман англійського письменника Сомерсета Моєма «Пироги та пиво, або Скелет у шафі».

Автором цього скромного, проте дуже вдалого, з точки зору дизайнерського вирішення, видання є Дмитро Стельмах, український письменник, відомий перекладач творів Рея Бредбері, Марка Твена, Джона Фаулза, Брета Гарта.

2010 року відбувся його письменницький дебют: видавництво «Фоліо» опублікувало повість «Фарсмажор», завдяки чому читачі відкрили для себе талановитого оповідача, гідного спадкоємця сатиричних традицій Івана Котляревського, Остапа Вишні та інших вітчизняних гумористів. Твір одразу увійшов у список бестселерів.

А от книжці «Скелети в письменницьких шафах» судилася не легка доля. Кілька видавців, до яких звертався автор, відмовили йому в публікації. Лише видавництво «Либідь» 2013 року наважилося зризувати. І це не дивно. Адже ще живими залишаються стереотипи радянського мислення, згідно з якими письменники були ідеологічними ідолами, «інженерами людських душ», як назвав їх Сталін 1932 року на зустрічі з Максимом Горьким, бо мали конструювати інших за вказівками партії, були вірними ленінцями, переконаними комуністами і так далі.

А в Дмитра Стельмаха вони не такі. Ті, що споглядали на учнівську братію з портретів у шкільних кабінетах української літератури, постають звичайними людьми зі своїми симпатіями й антипатіями, слабкостями, проблемами, помилками, а тому виявляються ближчими, зрозумілішими. І не нам судити їх, бо не робить цього й сам автор. Він лише видобуває зі своєї пам'яті факт за фактом, подію за подією. «Письменницьке середовище колись знав, — пише Стельмах, — бо був знайомий з кількома письменниками і приятелював з їхніми дітьми. От від них й отримував інформацію, та так вона в моїй голові засіла, що оце зараз надумав переповісти її добрим людям».

Так і писалася ця книжка, яка, за словами Шевченківського лауреа-

та Тараса Федюка, є якісною мемуаристикою, «з якою в українській літературі великі проблеми», бо «літературний процес, який не має мемуарного корпусу, не є повноцінним». У передмові до неї, іронічно названій «Замість розумного переднього слова», автор зазначив: «Не знаю, як назвати те, про що я пишу. Наче спогади про письменників та їхніх дітей, про близьких і знайомих мені людей, про затишний Київ минулих днів. Наче оповідки — кумедні, сумні та ганебні історії. Наче туга за давніми добрими часами. А вони і справді були добрими. Хоча не для всіх... Я не претендую подати якусь загальну картину — це просто фрагменти моєї пам'яті. Схоже на розсіпану мозаїку...»

Михайло СТЕЛЬМАХ

Дмитро Стельмах народився в Києві, в сім'ї визнаного класика української літератури Михайла Панасовича Стельмаха. Його однокурсниками й друзями були Юрко Комар, син дитячого письменника Бориса Комара, Валерій Руденко, син відомого противника радянської системи Миколи Руденка, Оксана Бережна, донька свого часу чи не найпопулярнішого українського письменника-фантаста, Льоня Хорунжий, син Анатолія Хорунжого, Вадим Снегірьов, син Гелія Снегірьова, автора твору «Набої для розстрілу». У тій же середній школі № 92 вчилися діти Олесь Гончара, Дмитра Павличка, Павла Загребельного, Євгена Сверстюка...

У цьому приміщенні колись розміщувалася Колегія Павла Галагана, яку 1871 року заснував відомий український меценат Григорій Га-

лаган на згадку про померлого сина. Тут колись навчалися Агатангел Кримський, Микола Зеров, Михайло Драй-Хмара. У гімназійній каплиці вінчався Іван Франко. Певно, самі стіни, просякнуті патріотичним, волелюбним духом, впливали й на вчителів, й на вихованців, що не могло подобатися владним інстанціям, а тому 1975 року школу після якоїсь дивної пожежі просто закрили.

Зростаючи в такому оточенні, Дмитро Стельмах мав змогу побачити літературних знаменитостей у неформальній обстановці — вдома, на вулиці, за святковим столом. Тому його спогади позбавлені звичного, властивого особам, «дотичним» до літератури, пафосу. Автор здебільшого лише фіксує певні картини-сцени й вдається до коментування лише в тому випадку, коли пише про свого батька — Михайла Стельмаха.

Зупинимося на мало-відомих сторінках біографії письменника, які «делікатно» оминали дослідники його творчості. Впродовж кількох років перед війною Стельмах вчителював у селі Літки, де викладав у школі українську мову та літературу. Енергійний молодий педагог зорганізував учнівський гурток. Його учасники мандрували довколишніми селами, збираючи місцевий фольклор і колекціонуючи зразки вишивки. Під час експедицій вони записали майже тисячу пісень, значна частина яких увійшла до збірника «Українські пісні у записах Михайла Стельмаха» (вид-во «Музична

Україна», 1969). І все це відбувалося тоді, коли ще зовсім свіжим у пам'яті багатьох був судовий процес над учасниками Спілки визволення України, який закінчився ув'язненням кількох десятків кращих представників української інтелігенції!

Звичайно, таке нахабство не могло пройти повз увагу відповідних органів, сигнал врахували — і система зреагувала.

Засидівся одного разу Стельмах над учнівськими зошитами, тому й вертався додому пізенько. Аж тут закричав сич. «Недобрий знак, наче попереджає про щось лихе», — подумав Михайло Панасович. І хоч не був забобонним, вирішив піти іншою, байдуже, що довшою дорогою. Темінь. Забрів у болото, брудний ішов далі, налякав пару закоханих. Подумали, певно: нечиста сила!

Коли нарешті прийшов, то відразу до нього сусіди вийшли:

— Михайле, а за тобою «воронки» приїжджав.

А не було Михайла, то взяли Семена, аби не марно їхали.

«А донос був радше через зацікавлення фольклором. Отак зацікавлення народним піснями й вишивками могло обернутися неоправданим лихом. А забобони могли життя врятувати».

І комуністом Стельмах ніколи не був, хоч його твори увійшли в шкільні підручники ще за життя автора. На це «верхи» дивилися не схвально, що завдавало головного

болю секретареві письменницької парторганізації Юрію Збанацькому. Агітував він Михайла Панасовича не один раз.

— Не був і не буду! — відповідав той другові.

Збанацький не здавався, казав, що йому за таке голову відірвуть. І нарешті вмовив-таки. Стельмах написав заяву, подав і... цим спровокував «доброзичливий» донос: мовляв, його знаменитий твір «Велика рідня» — то куркульський роман, а сам Стельмах — апологет куркульства, а все тому, що його батько куркуль. «Тоді слово «куркуль» означало не що інше, як недобитого класового ворога, який мріє, як би йому нишком пальнути з обріза в сільського комуніста чи колгоспника».

Почали вивчати питання та й напосілися на Стельмаха, чому він все приховував.

Той розлютився й привіз батька просто на засідання парткому.

— Знайомтеся: куркуль Панас Стельмах! Глитай! Власник старої клуні! (коли ділили спадщину, то йому дісталася стара клуня, яка збереглася й донині).

Збанацький почав перепрошувати та знову вмовляти, але Стельмах відмовився рішуче й однозначно:

— Е, ні, Юрку. Дякую. В одну партію двічі не вступаю!

З усіх письменників Михайло Стельмах найбільше цінував Гоголя й Коцюбинського. П'ятитомник першого в ошатній суперобкладинці під карельську березу завжди лежав у нього на столі, «Тіні забутих предків» другого вважав шедевром.

Якось Дмитро запитав батька, якими, на його думку, мають бути література та мистецтво? «Такими, які б віддаляли людину від мавпи, а не наближали до неї», — відповів той.

Широким було дружнє коло Михайла Панасовича. Своєю щирістю й душевною щедрістю він притягував людей, як магніт. Це ще у далекі воєнні роки примітив в Уфі (Башкирія) священник, до якого на бесіди після лікування приходив Стельмах разом з Рильським. Отець непомітно пхав їм у кишені верхнього одягу макарони, щоб собі зварили вдома, і боявся, аби не побачили та не відмовилися. Одного ж разу так і заявив своєму гостеві: «Ви богоугодна людина!»

— Помилуйте, панотче... Я ж в Бога не вірую...

— А то байдуже. Я бачу, що ви людина богоугодна.

Сусідом Стельмаха був відомий український гуморист Павло Михайлович Губенко, відомий як Остап Вишня. Одного разу, коли Стельмах грипував, Павло Михайлович зайшов його провідати та й ото питає:

— То що, Михайле, лежиш?

— Лезу!

— І не сидиш?

— І не сиджу!

— А я десять років сидів, — гірко посміхнувся Вишня.

А от з Олесем Гончаром стосунки не склалися. Останній, мабуть, не міг пробачити Стельмаху потужного таланту, щирої душі та всенародної любові. Микола Якубенко, письменник і колишній директор видавництва «Молодь» та «Веселка», поділився згодом з Дмитром своїми спостереженнями: «Гончар

ревниво ставився до всіх, хто міг би скласти йому конкуренцію в літературі. Коли вийшов перший роман «Велика рідня», то тільки цей твір Гончар сприйняв спокійно. А коли видрукували другий роман («Кров людська — не водиця») й стали з'являтися наступні твори, тут уже Гончар призадумався».

Згодом сам Михайло Панасович розповідав синові, що навіть коли зустрічалися вони ж із Олесем Терентійовичем у під'їзді, то Гончар відвертався та не вітався. А історію з шкільним підручником взагалі не міг згадувати без сміху. Сталося ось що. Зазвичай у підручнику з української літератури першим був розділ про Гончара, а потім про Стельмаха. Та коли редактор наважився зробити навпаки, мотивуючи це цілком прийнятними аргументами (мовляв, Стельмах народився раніше, раніше став членом Спілки письменників, врешті-решт, швидше одержав Ленінську премію), то це страшенно обурило Гончара. Ніяких пояснень він не слухав, «натиснув де слід і швиденько відновив статус-кво». Михайло Стельмах сміявся та казав синові:

— Господи, на які дрібниці можна розмінюватися. Ну ти уявляєш, щоб я надавав ваги тому, хто там за ким чи перед ким стоїть? Сміх та й годі!

Проте довго ображатися Михайло Стельмах не вмів і завжди був готовий першим простягнути руку примирення й допомоги. Своєї не кидав! Так було, наприклад, з Гончаром 1968 року, коли Стельмах був, по суті, єдиним з письменників, хто став на захист автора «Собору», наголосивши на тому, що роман є талановитим і гарним.

Коли на ганебному судовиську Максима Рильського таврували за «націоналізм» і «формалізм», то опального академіка, від якого відсахнулися одразу всі, привселюдно підтримав той же Стельмах. Свій останній роман «Чотири броди» він видав з такою присвятою: «Максиму Тадейовичу Рильському — моєму доброму навчителю та старшому другові».

До речі, шанувальники вітчизняної класики віднайдуть у споминах цікаві матеріали про митарства останнього роману Стельмаха, понівеченого радянською цензурою: автор наважився сказати правду про трагедію голодомору в Україні.

Видання щедро ілюстроване маловідомими світлинами з життя родини Стельмахів, їхніх друзів, близьких і знайомих, фотодокументами, які мають не лише естетичну, а й історичну цінність.

Олена ПРОЦІВ,
директор бібліотеки ТДМУ,
Ігор ГАВРИЩАК,
викладач кафедри української мови

Стельмах, Д. М. Скелети в письменницьких шафах [Текст] : [спогоди, оповідки] / Дмитро Стельмах. — К. : Либідь, 2013. — 166 с. : фотогр.

«Скелети в письменницьких шафах» — збірка есеїв про маловідомі, але цікаві миттєвості із життя українських письменників-соцреалістів. Автор дає волю своїм спогадам — і перед читачем через дотепні, смішні, сумні, загадкові оповідки відкривається вся драматична суперечливість радянської епохи. Олесь Гончар, Володимир Сосюра, Максим Рильський, Анатолій Хорунжий, Олександр Довженко, Борис Антоненко-Давидович, Микола Макаренко, Володимир Яворівський, Іван Ле та багато-багато інших... У центрі розповідей — батько Дмитра Стельмаха, письменник Михайло Стельмах. Він постає в образі мудрої, розсудливої, скромної людини-літератора, людини-батька, людини-друга. Ця книжка, без сумніву, стане для багатьох відкриттям, допоможе подивитися на відомих людей по-іншому. Дехто постане у новій, цілком незвичній іпостасі: хтось — симпатичний та близький, як добрий приятель, а хтось — навпаки.

